

mig omtrent en ligesaa stor Sum for dette Aar, det veed jeg nu ikke; jeg vilde i saa Fald paa Skolens Vegne være ham meget taknemmelig derfor, da det i Begyndelsen af et saadant Foretagende er meest vanskeligt og besværligt at faae Sagen ordnet saaledes, at det kan nogenlunde svare til sin Bestemmelse. Det vil jo altid kunne gaae lettere, naar Sagen først har faaet Rod og bliver noget anerkjendt. Jeg har saaledes, da nu et bestemt Factum foreligger, fundet det mindre betænkeligt at fremkomme med denne Begjering om de 75 Rbd. mere, eller ialt 375 Rbd., naar jeg seer hen til, i hvad Forhold denne Sum staaer til det, jeg selv har offret for Sagens Fremme. Det er saaledes det Princip, som jeg bestandigt har fastholdt, at det er Forsøget, der bør understøttes, og at intet District skulde paanødes en Udgift til en saadan Skole, naar Interessens ikke er vaak derfor, men at Staten heller ikke bør nægte et passende Tilskud paa de Steder, hvor Beboerne vise sig villige til selv at gjøre Opoffrelser for at udvide Oplysningen. Desuden maa jeg gjøre opmærksom paa, at Rigsdagen i den Henseende slet ikke vover en eneste Skilling, da det jo i Henhold til Bestemmelsen i Planens § 17 er gjort Bestyrelsen til Pligt at aflægge Regnskab saavel for Ministeren som for Rigsdagen igjennem et Medlem af samme; og da dette ifølge bemeldte Bestemmelse skal skee hvert Aars October Maaned, saa er Rigsdagen jo derved længe forud sat istand til at see, hvorvidt den hele Sag drives paa en saa hensigtsmæssig Maade, at den fortjener at kommes imøde. Jeg skal saaledes for denne Gang ikke udtale mig videre til anbefaling af dette Forslag, men afvente, hvorvidt den høie Cultusminister vil udtale sig saa gunstigt for Sagen, at mit Forslag paa Grund deraf kan ansees for mindre nødvendigt.

Sørensen: I Anledning af det gjorte Forslag om Understøttelse til Institutbestyrer Stephansen som Forstander for Opdragelsesanstalten paa Holskeinsminde, troer jeg at maatte opfaae det Spørgsmaal, som jeg finder, at Forsamlingen her bør stille sig: Er det ønskeligere, at Noget, eller dog den Deel, som her er foreslaaet af Sorø Akademies

Overskud, anvendes til virkelig Nytte, til virkelig Fremme af Opdragelse og gavnlig Lærervirksomhed, end at hele Overskudet bliver henliggende aldeles ubenyttet og ufrugtbar? Eller skal det Hele gjemmes, for blot at tænkes anvendt, ligesom det anvendte Overskud hidtil, til Opbyggelse af nye lærde Skolepaladser og nye Rectorflotte o. s. v? Jeg mener, at, dersom Overskudet af Sorømidler fremdeles skal vedblive at anvendes alene til Mure, Bygninger og døde lærde Indretninger, vil det blive aldeles ufrugtbar; jeg mener, at det maa anvendes til det, som Folket altid maa ønske, nemlig til levende Kundskabs Fremme, til solkelig Opdragelse og Dannelse og derved til den største almene Nytte. Dermed vil jeg paa ingen Maade sige, at man skal nægte de Pengemidler til det lærde Skolevæsen, som det behøver, naar det blot gjør et skikkeligt Forslangende, og ikke medtager alle Midler til sin Overflødighedstjeneste, saa at der Intet bliver tilbage af dette Fond til Understøttelse for solkelig Undervisning og for fattige Børns Dannelse. Det er kun som en Draabe imod Havet denne lille Understøttelse af 500 Rbd., som er foreslaaet til Odense Realskole, og de 1,000 Rbd., der er foreslaaet til Opdragelsesanstalten paa Holskeinsminde. Det er kun som en Draabe imod Havet, naar vi sammenligne disse smaa Bidrag med de Summer, der fra den samme Stiftelse anvendes til Opoffrelse og Pleie for det lærde Skolevæsen paa mange Steder. Angaaende Spørgsmaalet om de private og de af Staten indrettede Underviisningsanstalter, da er det jo ganske vist, at den private Virksomhed slet ikke kan ønske at blive forstøvet tilligemed de andre forstøvede Statsindretninger af lærde Underviisningsanstalter, og derved blive ufrugtbar, og det Resultat vilde de Instituter komme til, hvis de blive fast gagerede, baserede og soutinerede paa selv samme Maade. Intet privat Foretagende og intet privat Institut, som er grundet paa og har sin Næring i Folkets frie Søgning, kan ønske ved betydelige og sikke Indtægter at staae i en saadan Stilling, at det ikke bliver nødt til en stærk og frugtbar Virksomhed; den private Indretning og Virksomhed kan kun ønske